

Forslag til Klima- og energiplan

2021-2030 (11.03.2021)

Handlingsdel

Vedlegg til Kommunedelplan for
klima og energi for Haugesund kommune

Hvorfor en handlingsdel

Plan- og bygningslovens § 11-2 sier at kommunedelplaner for temaer og virksomhets skal ha en handlingsdel. En handlingsdel viser hvordan kommunedelplanen skal følges opp de neste fire år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.

Hensikten med handlingsdelen er å synliggjøre hvordan Haugesund kommune skal jobbe for å nå vårt klimamål i 2030 gjennom mål, tiltak og virkemidler. Handlingsdelen er å anse som en verktøykasse for kommunens videre klimaarbeid. Den vil revideres årlig gjennom klimabudsjett og vil gjennomgå en full rullering i løpet av 2024 for å vurdere behovet for oppdatering av mål, tiltak og virkemidler.

Oppsummering av utspillsreduksjon

Hovedmål: Kommunen skal fram mot 2030 kutte klimagassutslippene med minimum 55 prosent, sammenlignet med referanseåret 1990.

Klima- og energiplan 2021-2030 har satt som mål at kommunen frem mot 2030 skal kutte klimagassutslippene med minimum 55 prosent, sammenlignet med 1990. Et kutt på 55 prosent betyr at kommunen i 2030 skal ha et klimagassutslipp tilsvarende 33,12 ktCO₂e.

De nyeste tallene fra miljødirektoratet viser at Haugesund i 2019 hadde et klimagassutslipp på 91,6 ktCO₂e, og betyr at det i årene fremover må iverksette klima- og energitiltak som reduserer årlig utslipp med 58,48 ktCO₂e.

For å få dette til må mange tiltak gjennomføres, og Haugesund kommune må bruke alle tilgjengelige virkemidler, samt samarbeide med en rekke andre aktører i bysamfunnet.

Hvilke områder kan kommunen påvirke?

Haugesund kommunen er gjennom plan- og bygningsloven tillagt en viktig rolle som samfunnsutvikler og arealforvalter. Klimaendringenes lokale karakter plasserer kommunen i en førstelinje i møte med klimaendringene. Kommunen påvirker lokalsamfunnet og har gjennom en rekke ulike roller som planmyndighet, innkjøper, utbygger, og som eier og drifter av infrastruktur, bygg og vei mulighet til å spille en nøkkelrolle i arbeidet mot en mer bærekraftig samfunnsutvikling. Kommunen skal redusere klimagassutslippene innenfor egen virksomhet og geografisk. Skal målene nås holder det ikke bare å følge nasjonale krav, men målene må forankres lokalt og følges opp.

Som eier og innkjøper.

En klimaambisiøs og miljøvennlig drift av tjenestefunksjoner som helse, skole og renovasjon vil påvirke energibruk og klimagassutslipp fra bygningsmasse, fra transport og gjennom innkjøp. Særlig gjennom innkjøp har kommunen en stor mulighet til å etterspørre og stille krav til klimavennlige varer og tjenester, og dermed påvirke leverandører. Kommunen er også en stor forvalter av bygningsmasse og er en viktig byggherre i samfunnet. Kommunens egne bygg- og anleggsprosjekter kan både gi betydelige utslippsreduksjoner og energibesparelse i egne bygg, men ikke minst gi en signaleffekt i samfunnet ovenfor brukere og leverandører ved å ta i bruk nye standarder og ny teknologi.

Som planlegger og forvalter

Kommunen spiller en stor rolle i klimaarbeidet ved å følge opp gjennomføring av lovverk og forskrifter innen eksempelvis avfall og bygg og forvaltning av støtteordninger innen ulike typer næringsvirksomhet. Gjennom planansvaret ved forvaltning av plan- og bygningsloven har kommunen et stort handlingsrom til å planlegge klimavennlig innenfor eksempel transport, energiforsyning og næring. Beslutninger om lokalisering av infrastruktur, bolig og næring vil i stor grad påvirke utslippsnivå fra transport og stasjonær energiforbruk.

Som pådriver og igangsetter

Gjennom holdningsskapende og kunnskapsfremmende arbeid kan kommunen legge til rette for en mer klimavennlig utvikling hos befolkning og næringsliv. Kommunen kan være pådriver for å etablere og koordinere prosjekter eller etablere nettverk i næringsliv, politiske aktører, organisasjoner og innbyggerne.

Hvilke områder har kommunen ikke direkte kontroll over?

Kommunen vurderer gjennom klima- og energiplanlegging hvilke tiltak som er gunstige å utføre i samfunnet for å nærme seg en ambisiøs målsetting om reduserte utslipp av klimagasser, redusert forbruk av energi, omlegging til miljøvennlig energi og hvordan samfunnet kan bedre ruste seg til et klima i endring. Dersom vi skal nå disse lokale målene, er vi avhengig av samarbeid i storsamfunnet og at sentrale, store aktører trekker i samme retning. Kommunens roller er mange og spenner vidt, men det er mange områder kommuner ikke råder direkte over. De største utslippskildene i Haugesund kommune er transport på vei og til sjøs, i tillegg til utslipp fra bygg og anlegg. Rogaland fylkeskommune kjøper inn og drifter tjenester knyttet til kollektivtransport (buss, hurtigbåter og ferger), og er dermed en sentral aktør hva gjelder utslippsreduksjon fra både sjøfart og veitrafikk i kommunen. Videre, for å redusere klimagassutslipp fra industri eller i privat næringsliv i samme størrelsesorden som vi ønsker å se i samfunnet, er vi helt avhengige av at de private aktørene er ambisiøse i sitt klimaarbeid. Et mål om å redusere direkte klimagassutslipp i samfunnet med 55 prosent innen 2030 er urealistisk å oppnå kun innenfor kommunens egne direkte roller. Tiltakene beskrevet i handlingsdelen går derfor noe utover kommunens egen kraft, og beskriver også områder der kommunen ønsker å påvirke andre aktører til å redusere klimagassutslippene i Haugesundsamfunnet.

Mål og tiltak

I arbeidet med klimaplanen er delmål og tiltak delt inn i fem ulike kategorier for å skape et bedre oversiktsbilde av dagens situasjon og hva som må arbeides med fremover mot 2030. De ulike delmålene kommer frem i planomtalen og tas også inn i tiltakslisten i dette kapittelet. Det vil kunne være behov for å revidere delmålene i årene som kommer, men det er viktig at det da er snakk om å styrke målene. Forslagene til delmål, med tiltak, er å anse som nødvendige å gjennomføre dersom Haugesund kommune skal klare å overholde den fremskrevne utslippsreduksjonen frem mot 2030.

Forklaring av tabellene

Under hver kategori er det opplistet ulike delmål, tiltak og virkemidler. Tiltakslisten som foreslås er å anse som beste tilgjengelige kunnskap per 2021.

I listen er det foreslått virkemidler som kan benyttes i gjennomføringen av de enkelte tiltak. Det må påpekes at virkemiddelbruken kan endres i årene fremover ved eksempelvis lovendringer eller ved fjerning av barrierer som regulatoriske barrierer og økt tilgang på ressurser, finansiering og kompetanse i kommunen.

I tilknytning til hvert tiltak er det angitt V: og P: som henviser til tiltaket skal løses innen kommunens egen virksomhet (V) og/eller der kommunen vil være en pådriver (P).

Ansvarlig enhet

BBE Bolig, bygg og eiendom

EBY Enhet for byutvikling

HK Haugaland Kraft

HP Haugesund parkering

KD Kommunedirektør

RFK Rogaland fylkeskommune

TE Teknisk Enhet

Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist	Kommunens virkemidler
Energi, bygg og anlegg				
Framtidige bygg og anlegg skal gradvis baseres på sirkulær tankegang, materialer med lave klimagassutslipp i verdikjeden og et generelt lavt ressurs- og energifotavtrykk.	V: Nye kommunale bygg skal bygges slik at de har 20 prosent lavere energiforbruk enn gjeldende teknisk forskrift.	BBE	2021-2030	Anskaffelseskrav
	V: Lage en miljøambisjon som er spesifikk til hvert prosjekt. Benytte LCC verktøy for utredning.	BBE	2021-2030	Anskaffelseskrav
Prioritere rehabilitering og gjenbruk fremfor nybygg og innkjøp av nye materialer i kommunale bygg	V, P: 40 prosent av byggene som i utgangspunktet ville blitt nyoppført skal i stedet benytte eksisterende bygningsmasse	BBE, EBY	2030	Støtte fra Klimasats? kommunalt budsjett
	V: Rehabilitering med klimavennlige materialer i kommunale bygg	BBE, EBY	2021-2030	Støtte fra Klimasats? kommunalt budsjett
	V: Utrede muligheten for gjenbruk av materialer i rehabilitering og nybygg	BBE, EBY	2022	Støtte fra Klimasats? kommunalt budsjett
Kommunens nybygg skal i snitt kunne produsere fornybar energi tilsvarende 50 prosent av eget forbruk. Dette skal i 2030 øke til 80 prosent	V: Velge energiløsning som oppfølger vårt krav. Utnytte mulighetene i nåværende og fremtidige tekniske løsninger. Benytte LLC-vurderinger i alle større byggeprosjekter (offentlige og private)	BBE	2021-2030	Anskaffelseskrav
Utslipps- og fossilfrie bygge- og anleggsplasser	V: Utrede muligheten for å kreve klimabudsjett i alle byggeprosjekter	BBE, TE, EBY	2022	Anskaffelseskrav
	V: Generelt redusere mengde avfall fra våre byggeprosjekter samt økt sorteringsgrad til minimum 80%	BBE	2025	Anskaffelseskrav
	V: Fase ut bruken av fossile drivstoff ved at maskiner, utstyr og kjøretøy har elektrisk drift eller går på bærekraftig biodrivstoff i alle kommunale bygge- og anleggsprosjekt	BBE, TE	2030	Anskaffelseskrav

Energieffektivisering av formålsbygg med 60 prosent	V: Energieffektive løsninger skal vektlegges i alle investeringer i bygg og anlegg, Energibudsjett gjennom levetid/tidsperiode vektlegges.	KD	2021-2030	kommunalt budsjett, ENOVA
	V: Innføre smart energistyring i alle formålsbygg	BBE	2025	kommunalt budsjett
	V, P: Bedre utnyttelse og varmegjenvinning på ventilasjonsanlegg	BBE	2025	Investeringsbudsjett
	V, P: Behovstilpasset ventilasjon som styres av faktisk bruk av rom	BBE	2025	Investeringsbudsjett
	V, P: Behovsstyrt lavenergi belysning til faktisk bruk av rom	BBE	2025	Investeringsbudsjett
	V, P: Reduksjon av varme-/energitap fra bygningsmassen	BBE	2025	Investeringsbudsjett
	V, P: Benytte egenprodusert energi fra solceller tak/fasade.	BBE	2025	Investeringsbudsjett
	V, P: Effektiv håndtering av energi knyttet til oppvarming/gjenvinning av vann.	BBE	2025	Investeringsbudsjett
	V: Miljøfyrtårnsertifisering av alle kommunens enheter	KD	2025	kommunalt budsjett
Redusere bruken av naturgass til oppvarming og matlaging	V: Redusere bruk av gass i skole- og omsorgsbygg, husholdninger og næringsbygg med 50-80 prosent	BBE	2025	ENOVA? Kommunalt budsjett
	V, P: Tilrettelegge for planlegging og utbygging av biogassnett/jordvarme som primær energikilde i næringsbygg og privathusholdning	KD, HK, EBY	2025	ENOVA, Klimasats?

Mobilitet				
Nullvekst i personbiltrafikk. Veksten i persontrafikk i Haugesund skal tas gjennom sykkel, gange og kollektiv.	V: Innføre ATP-modellering i areal- og transportplanlegging.	EBY		KPA
	P: Få på plass effektive og attraktive kollektivløsninger.	RFK, EBY		Regional transportplan?
	V, P: Utvide ordningen med by-el-sykler	RFK, EBY	2022	Regionale midler
	P: Ny parkeringsstrategi for Haugesund skal bidra til å redusere bilbruk i sentrum	HP, EBY		KPA
	V: Dobbel km-sats for sykkel sammenlignet med bil, innkjøp av sykler til tjenesteformål og gode parkeringsmuligheter for ansatte.	KD	2025	Kommunalt budsjett
	V: Øke oppslutningen om leasing av el-sykler for kommunalt ansatte med 20 per år	KD	2021-2030	Intern kampanje
Redusere utslippene fra veitrafikk med 50 prosent innen 2030	V: Underbygge fortsatt overgang til elbil innen privatbilismen ved å øke andelen ledepunkter i kommunen.	HP, KD	2025	KPA, reguleringsplaner, koordinering med nettselskap, støtteordning for borettslag og sameier
Haugesund kommune skal ha fossilfri kjøretøy og anleggsmaskiner	V: Alle biler anskaffet gjennom en leasingavtale skal være utslippsfrie innen 2025	RM	2025	Kommunalt budsjett
	V: Bytte alle kommunale biler fra fossil til el innen 2028	RM	2028	Kommunalt budsjett
Redusere utslipp fra innkjøpte transporttjenester; 50 prosent innen 2023 og 75 prosent innen 2030	V: Redusere antall arbeidsrelaterte reiser ved å avholde flere møter og kurs digitalt	Alle	2021-2030	Kommunalt budsjett
	V: Velge mest mulig klimavennlig reisemåte	Alle	2021-2030	Kommunalt budsjett

Få kollektivandelen opp til 10 prosent	P: Legge inn "Grønn trasé"* i kommuneplanen og regionalplanen. Utvide med sør-nord og øst-vest akse?	EBY, RFK		KPA
	V: Sikre areal nok for realisering av traséen.	EBY, RFK		KPA
	V: Synliggjøre hensynet til kollektivtrafikk, gående og syklende i arealplanlegging.	EBY, KD		KPA
20 prosent av transportarbeidet i kommunen skal skje med sykkel.	V: Informere publikum om etablerte sykkelruter, blant annet ved å merke sykkelruter og distribuere kart over sykkelnettet	KD		Sykkkelbyen Haugesund og Karmøy
Redusere klimagassutslipp fra skip i havn med 100 prosent innen 2030	V, P: Etablere landstrøm i havneanlegg i Haugesund kommune	Havnekraft AS	2030	KPA/reguleringsplan
	P: Kommunen skal være en pådriver for etablering av tilstrekkelig infrastruktur for landstrøm gjennom sitt eierskap i Karmsund havn	KD	2030	Informasjon, koordinering
Haugesund skal disponere sine arealer på en slik måte at flest mulig kan nyte godt av en kortreist hverdag.	Boligreserver som ikke representerer kommunens vedtatte politikk skal tas ut i rullering av kommuneplanens arealdel for Haugesund.	EBY	2023	

Ressursbruk				
Redusere klimasporet til innkjøpt mat med 20 prosent innen 2023 og med 30 prosent innen 2030	V: Redusere mengden kjøtt, spesielt rødt kjøtt, og øke andelen fisk og plantebaserte alternativer. Fokus på lokale råvarer.	Helse, omsorgs- og barnehagesektor	2023-2030	Innkjøpskrav, matsvinntiltak/handlingsplan
Redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030	P: Informasjonskampanje for å redusere matsvinn blant innbyggere	EBY, HIM	2022	Handlingsplan for matsvinn
	V: Informasjonskampanje internt for å redusere matsvinn i kommunens virksomhet	EBY, KD	2021	Handlingsplan for matsvinn
	V: Etablere en prosjektgruppe som skal arbeide med matsvinn i helse- og omsorgsinstitusjoner i kommunen	Helse, omsorgs- og barnehagesektor	2022	Handlingsplan for matsvinn
Veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten	V: Be om årlige miljø/avfallsrapporter på ulike fraksjoner fra HIM. Rapporten skal inneholde tall for både kommunen som geografisk område og for Haugesund kommune virksomhet.	KD	2022-2030	Samarbeid med HIM
	P: Holdningsskapende arbeid for avfallsreduksjon rettet mot kommunens ansatte, skoler og barnehager.	EBY, HIM	2022	Tilrettelegg for kildesortering
	P: Tiltak for avfallsreduksjon og sirkulærøkonomi rettet mot næringslivsaktører og andre virksomheter, eksempelvis workshops og seminarer	EBY, HIM	2022	Tilrettelegg for kildesortering, holdningsskapende arbeid
	V: Reparasjonsworkshop for småelektronikk og tekstiler i ByLab	EBY	2023	Bruke kommunale bygg, informasjons- og holdningskampanjer, kildesortering
60 prosent materialgjenvinning på husholdningsavfall og næringsavfall innen 2030	P: Gjennomføre informasjons- og holdningskampanjer i samarbeid med HIM	RM, HIM	2030	Interkommunalt samarbeid med HIM

	P: Bidra til at HIM kan etablere system der pris for renovasjonstjenester samsvarer med vekt på restavfall	KD, HIM	2025	Samarbeid med HIM
	P: Jobbe for at det etableres anlegg for biokull hos HIM	HIM, TE	2025	Støtte fra Klimasats
	V: Få på plass miljøstasjoner i alle kommunale bygg	KD	2025	Tilrettelegg for kildesortering
Halvere antall kjøreturer for å hente avfall innen 2030	V: Få på plass containere med avfallssensorer overalt der det er mulig	TE	2025	Kommunalt budsjett
	V: Utrede muligheten for avfallssug i sentrum	TE	2025	Støtte fra klimasats/kommunalt budsjett
	V: Oppfølging fra forrige punkt: etablere avfallssug i sentrum	TE	2030	Støtte fra klimasats/kommunalt budsjett
	Etablere komprimatorer til innendørs avfallsrom og nedgravde avfallsbeholdere med komprimator i eksisterende kommunale bygg og i alle nybygg	BBE	2025	Kommunalt budsjett/innkjøpskrav
Maksimalt 20 prosent lekkasjer på vannledningsnettets innen 2030	V: Få på plass fjernavleste vannmålere med lekkasjedeteksjon og fortsette med aktivt lekkasjesøk	TE	2024	Kommunalt budsjett
Fremmedsvannandelen på avløpsnettets skal være under 50 prosent	V: Øke utskiftingstakten på vann- og avløpsnettets til 1,2 prosent årlig	TE	2030	VA-gebyr/selvkostbudsjett

Innkjøp				
50 prosent fornybar energi til oppvarming av kommunale bygg.	V: Etterspørre fornybare løsninger i innhenting av tilbud.	KD, BBE, TE	2022	Innkjøpskrav
Redusere klimasporet fra innkjøp av forbruksvarer med 40 prosent innen 2030	V: Stille krav til leverandører om dokumentasjon av klimafotavtrykket til de leverte produkter og hva som gjøres for å redusere dette	Innkjøp, BBE, TE, KD	2021-2030	Innkjøpskrav
Redusere klimasporet fra innkjøp av materiell med 30 prosent innen 2030	V: Velge klimavennlige alternativer ved å tillegge klimavennlighet høy vekt ved valg av leverandør og produkt	Innkjøp, BBE, TE, KD	2021-2030	Innkjøpskrav
	V, P: Øke produkters levetid gjennom gjenbruk, reparasjon, redesign, resirkulering eller omfordeling av ressurser.	Alle	2025	Kommunalt budsjett, informasjonskampanjer

Klima og natur				
Forberede og tilpasse kommunen på klimaendringene	V: Stille krav til klimatilpasninger i nye reguleringsplaner	EBY		KPA-bestemmelse
	Vedta blågrønn faktor som et verktøy i overvannshåndteringen	EBY, TE	2021	Overvannsplan
Ivareta karbon- og artsrike arealer	V: Utarbeide treplantingsstrategi for kommunale og offentlige eiendommer	EBY, TE	2023	Planstrategi
	V: Få på plass bestemmelser som hindrer nedbygging av karbonrike arealer som våtmark, beitemark, lynghei og skog	EBY		KPA
	V: Kreve klimaregnskap i forkant av omregulering og omdisponering av karbon- og artsrike arealer.	EBY		Plankrav
	V: Reetablere myr i nedbørsfelt til drikkevannskilde	TE	2025	Søke om midler til restaurering
	V: Utarbeide grøntstrukturplan	EBY	2024	Planstrategi
Ivareta dyrka mark	P: Bedre drenering av dyrka mark	EBY	2021-2023	SMIL, dreneringstilskudd
	V: Få på plass bestemmelser som hindrer nedbygging av matjord.	EBY	2023	Kommuneplan